

Beleidsnotitie Wet taaleis Participatiewet (hierna Wet taaleis)

1. Inleiding

Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet taaleis en het Besluit Taaltoets in werking getreden. Deze wet vloeit voort uit het regeerakkoord "Bruggen slaan". Kort gezegd komt het er op dat bijstandsgerechtigden, die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen, zich moeten inspannen om de taal in elk geval op een basisniveau (referentieniveau 1F) onder de knie te krijgen. Zonder Nederlands te begrijpen en te spreken is het heel moeilijk om een baan te krijgen en dus om uit de bijstand te komen. Om dit te regelen is met ingang van 1 januari 2016 een nieuw artikel 18b aan de Participatiewet (PW) toegevoegd.

Met de Wet taaleis krijgen gemeenten de verplichting opgelegd om van bijstandsgerechtigden te verlangen dat zij actief werken aan hun taalvaardigheid. Dit gaat in voor nieuwe aanvragers met ingang van 1 januari 2016 en voor het zittende bestand vanaf 1 juli 2016.

De bedoeling van deze beleidsnotitie is dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de Wet taaleis inhoud. Verder worden er voorstellen gedaan op welke wijze de beleidsvrijheid kan worden ingevuld en hoe de hieruit voortvloeiende kosten kunnen worden bekostigd.

2. Onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal

Het niet voldoende beheersen van de Nederlandse taal is geen uitsluitingsgrond of toegangsvoorwaarde voor bijstand. Wel wordt de bijstand verlaagd wanneer het redelijk vermoeden bestaat dat belanghebbende niet of niet in voldoende mate de Nederlandse taal beheerst die noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden en het houden van algemeen geaccepteerde van arbeid. Deze verlaging wordt niet opgelegd wanneer belanghebbenden zich inspannen om de Nederlandse taal te leren.

2.1 verplichte afname taaltoets

Wanneer belanghebbende de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, dient hij/zij zich in te spannen om de Nederlandse taal voldoende machtig te worden, met als doel om de vaardigheden in de Nederlandse taal op referentieniveau 1F te verwerven. Dit houdt in dat belanghebbende:

- eenvoudige gesprekken kan voeren, informatie en meningen en opvattingen interpreteren voor zover deze dicht bij de belanghebbende staan;
- eenvoudige teksten over herkenbare onderwerpen zodanig vloeiend kan lezen dat woordherkenning en tekstbegrip de leerling niet in de weg staan;
- jeugdliteratuur, waarvan de structuur eenvoudig is, belevend kan lezen;
- korte, eenvoudige teksten kan schrijven over alledaagse onderwerpen in de vorm van een briefje, kaart of e-mail. De meest voorkomende leestekens kan gebruiken.

Concreet betekent dit dat wanneer belanghebbende het taalniveau 1F heeft, hij/zij in aanmerking komt voor een Nederlands paspoort en het taalniveau heeft van kinderen in groep 8 van de Nederlandse basisschool. Niveau 1F is vergelijkbaar met niveau A2, zijnde het referentieniveau in het inburgeringsexamen.

Om te kunnen vaststellen of belanghebbende de Nederlandse taal voldoende beheerst, dient hij/zij op grond van artikel 18b, lid 2 PW een taaltoets te maken wanneer hij/zij:

- niet gedurende 8 jaar Nederlands onderwijs heeft gevolgd;
- geen diploma inburgering kan overleggen;
- geen ander document kan overleggen waaruit blijkt dat belanghebbende de vaardigheden in de Nederlandse taal beheerst.

Gesteld kan worden dat wanneer belanghebbende in de leerplichtige leeftijd (tussen 5 en 16 jaar) tenminste acht jaren in Nederland heeft gewoond, kan er vanuit worden gegaan dat door belanghebbende gedurende acht jaar Nederlandstalig onderwijs is gevolgd.

Beleidsvoorstel 1

Wanneer belanghebbende in de leeftijd tussen 5 en 16 jaar gedurende tenminste acht jaren in Nederland heeft gewoond, hoeft belanghebbende geen taaltoets te maken.

Vastgelegd moet worden uit welke andere documenten kan worden vastgesteld of belanghebbende de Nederlandse taal beheerst. Wanneer belanghebbende het volgen van Nederlandstalig onderwijs (zowel basis als voortgezet/beroepsonderwijs) kan aantonen met rapporten of diploma's van erkende Nederlandse onderwijsinstellingen, kan worden gesteld dat betrokkene de Nederlandse taal voldoende beheerst. Dat kan ook particulier of Nederlandstalig onderwijs in het buitenland zijn.

Beleidsvoorstel 2

Wanneer belanghebbende door middel van rapporten en diploma's van erkende Nederlandse onderwijsinstellingen kan aantonen dat hij/zij de Nederlandse taal beheerst, hoeft belanghebbende geen taaltoets te maken.

2.2 Termijn afname taaltoets

De taaltoets dient op grond van artikel 18, lid 2 PW binnen 8 weken na ontvangst van de aanvraag om bijstand te worden afgenomen. Dit is een maximale termijn. Er kan voor worden gekozen om deze termijn te bekorten. Dit is echter niet raadzaam, omdat eerst vastgesteld moet worden of belanghebbende wel of niet in aanmerking komt voor bijstandsverlening. Om dit te kunnen vaststellen is wel enige tijd nodig. Het is natuurlijk onzinnig om iemand een taaltoets te laten maken, wanneer het nog helemaal niet duidelijk is of de bijstandsverlening wordt ingezet.

Beleidsvoorstel 3

De termijn van 8 weken (na ontvangst van de aanvraag) waarbinnen de taaltoets wordt afgenomen niet te bekorten.

2.3 Afstemming niet meewerken taaltoets

In artikel 18b PW is niets geregeld hoe er gehandeld moet worden wanneer belanghebbende niet wil meewerken aan het afnemen van de taaltoets. Dit kan geregeld worden door een grondslag te creëren in de afstemmingsverordening. De bijstandsuitkering wordt verlaagd met 20 procent van de bijstandsnorm gedurende zes maanden, wanneer belanghebbende zich niet bereid verklaart aan te vangen met het verwerven van de vaardigheden in de Nederlandse taal. Voorgesteld wordt om ditzelfde percentage te hanteren, maar dan gedurende één maand, wanneer belanghebbende niet wil meewerken aan het afnemen van de taaltoets. Wanneer belanghebbende blijft weigeren om deel te nemen aan de taaltoets, wordt de uitkering elke volgende maand extra verlaagd met 20 procent van de bijstandsnorm. Hierbij wordt nog opgemerkt dat bij de maatregelbeoordeling altijd rekening wordt gehouden de mate van verwijtbaarheid, de omstandigheden waarin belanghebbende verkeert en op diens mogelijkheden om middelen te verwerven indien dringende redenen daartoe noodzaken (art 18, lid 1 PW). Dit betekent dat de Afstemmingsverordening dient te worden gewijzigd.

Beleidsvoorstel 4

In de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ opnemen dat de uitkering gedurende één maand met 20 procent wordt verlaagd, wanneer belanghebbende weigert mee te werken aan het afnemen van de taaltoets. Wanneer belanghebbende blijft weigeren, wordt de bijstandsuitkering elke volgende maand extra verlaagd met 20 procent van de bijstandsnorm.

2.4 Kennisgeving behaalde resultaat

Op grond van artikel 18b, lid 4 PW wordt belanghebbende binnen 8 weken na de uitkomst van de taaltoets in kennis gesteld omtrent het behaalde resultaat. Er kan voor worden gekozen om deze termijn te bekorten. Voorgesteld wordt om dit niet te doen.

Beleidsvoorstel 5

De termijn van 8 weken waarbinnen belanghebbende in kennis wordt gesteld omtrent het behaalde resultaat van de taaltoets niet bekorten.

2.5 Geen verlaging

Wanneer uit de afgenomen taaltoets blijkt dat belanghebbende in onvoldoende mate de vaardigheden in de Nederlandse taal beheerst, wordt belanghebbende in de gelegenheid gesteld om binnen een maand, nadat belanghebbende hierover in kennis is gesteld, aan te vangen met het leren van de Nederlandse taal en hierna te blijven voldoen aan de voortgang die van hem/haar wordt verwacht om de Nederlandse taal te leren. Wanneer betrokkene aan deze voorwaarden voldoet, wordt er op grond van artikel 18b, lid 6 onderdeel a PW geen verlaging toegepast.

Ook wordt er geen verlaging toegepast wanneer er elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt (artikel 18b, lid 6 onderdeel b PW). Hiervan is sprake wanneer:

- belanghebbende een inburgeringsdiploma heeft of actief deelneemt aan een leertraject inburgering;
- er sprake is van een gediagnosticeerd leerprobleem;
- diverse malen een taalcursus gevolgd is en vastgesteld is door de educatie-instelling dat door in de persoon gelegen factoren belanghebbende niet in staat is om de Nederlandse taal op referentieniveau 1F machtig te worden;
- ontheffing van de arbeidsplicht of een algemene ontheffing is op grond van psychische, fysieke of sociale problematiek.

2.6 Vrijstelling van de taaltoets

Voor bepaalde groepen uitkeringsgerechtigden heeft het weinig zin om bij hen een taaltoets af te laten nemen. Hiervan is sowieso sprake wanneer vastgesteld is dat elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt om aan de taaleis te voldoen. Daarnaast heeft elke gemeente zogenaamde draaideurcliënten. Dit zijn cliënten die steeds gedurende korte tijd een beroep doen op een bijstandsuitkering en vervolgens er in slagen om voor een korte tijd uit te stromen. Als bij deze draaideurcliënten al een taaltoets is afgenomen en geconstateerd is dat belanghebbende de Nederlandse taal beheerst dan wel aan de hand van de taaltoets is vastgesteld dat belanghebbende niet in staat is om de Nederlandse taal op referentieniveau 1F te behalen, heeft het weinig zin om bij hen steeds weer opnieuw een taaltoets af te nemen. Ook wanneer belanghebbende in een andere gemeente al een taaltoets heeft afgelegd dan is het afnemen van een taaltoets overbodig. De resultaten kunnen dan worden opgevraagd bij de gemeente waar de taaltoets is afgenomen. Tenslotte heeft ook weinig zin om een taaltoets af te nemen wanneer bij voorbaat al vaststaat dat de bijstandsverlening van korte duur is. Denk hierbij aan een op handen zijnde emigratie en een terminale ziekte.

Beleidsvoorstel 6

Er wordt geen taaltoets afgenomen wanneer:

- **vastgesteld kan worden dat elke vorm van verwijtbaarheid om aan de taaleis te voldoen ontbreekt.**
- **bij belanghebbende tijdens een vorige uitkeringsperiode al een toets is afgenomen en is vastgesteld dat belanghebbende de Nederlandse taal beheerst.**
- **tijdens een vorige uitkeringsperiode bij belanghebbende al een toets is afgenomen en is vastgesteld dat belanghebbende de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, maar ook is vastgesteld dat door in de persoon gelegen factoren belanghebbende niet in staat is om de Nederlandse taal op referentieniveau 1F machtig te worden.**
- **belanghebbende die een uitkering heeft gehad in een andere gemeente en in die gemeente al een toets hebben afgelegd.**
- **vooraf vaststaat dat de bijstand van kortdurende aard is;**
- **overige dringende redenen.**

2.7 Verlaging van de bijstand

Wanneer belanghebbende zich verwijtbaar niet bereid verklaart of niet voldoet aan de voortgang die van hem/haar mag worden verwacht met het verwerven van de Nederlandse taalvaardigheden, wordt de uitkering op grond van artikel 18b, lid 9 met 20 procent van de bijstandsnorm verlaagd gedurende een periode van zes maanden.

Na zes maanden wordt er opnieuw een taaltoets afgenomen. Wanneer uit de uitkomst van de taaltoets blijkt dat belanghebbende de vaardigheden van de Nederlandse taal niet beheerst en niet voldoet aan de voortgang die van hem/haar wordt verwacht met het verwerven van de Nederlandse taal en dit verwijtbaar is, wordt de bijstandsnorm met 40 procent verlaagd gedurende een periode van zes maanden (artikel 18b, lid 10 PW).

Wederom wordt na zes maanden een taaltoets afgenomen. Mocht belanghebbende nog steeds niet de Nederlandse taal beheersen op het referentieniveau 1F en dit valt belanghebbende te verwijten, dan bedraagt de verlaging 100 procent voor onbepaalde tijd (artikel 18b, lid 11 PW).

Wanneer belanghebbende gehuwd is of samenwoont, dienen beide partners te voldoen aan de Wet taaleis. Wanneer één van de partners dan wel beide partners de Nederlandse taal onvoldoende beheersen en belanghebbende(n) weigert/weigeren de Nederlandse taal te leren, dan dient de verlaging vermeldt in artikel 18b, lid 9, 10 en 11 PW te worden opgelegd (artikel 18b, lid 14 PW).

2.8. Relatie met de bijzondere bijstand

De Wet taaleis is in het leven geroepen om bijstandsgerechtigden die onvoldoende beheersing hebben van de Nederlandse taal, de taal te laten leren zodat het taalprobleem geen beletsel is om werk te verkrijgen, te aanvaarden en te behouden. Dit betekent dat op het moment dat belanghebbende een beroep doet op een bijstandsuitkering ter voorziening in de kosten van het levensonderhoud de Wet taaleis van toepassing is. Wanneer een inwoner die geen bijstandsuitkering ter voorziening in de kosten voor levensonderhoud ontvangt een beroep doet op bijzondere bijstand, is de Wet taaleis voor hem/haar niet van toepassing. Bijzondere bijstand is bedoeld voor bijzondere kosten die niet of niet geheel kunnen worden voldaan uit eigen middelen en die in de regel geen relatie met werk hebben. De bijzondere bijstand heeft immers geen relatie met werk. Aan het recht op bijzondere bijstand kan niet de verplichting worden verbonden om aan het werk te gaan.

2.9. Relatie met de Wet inburgering

Voor inburgeringsplichtigen op grond van de Wet inburgering geldt dat zij al een verplichting hebben om de Nederlandse taal machtig te worden. Op grond van de Wet inburgering heeft een inburgeraar 3 of 5 jaar de tijd om te voldoen aan het in die wet vereiste taalniveau (A2). Een inburgeringsdiploma is voldoende om vrijgesteld te worden van de taaltoets. Wanneer een bijstandsgerechtigde begonnen is met een leertraject in het kader van de Wet inburgering, kan dit worden aangemerkt als 'voldoende inspanning' van de kant van de bijstandsgerechtigde, zoals bedoeld is in de Wet taaleis. De bijstandsgerechtigde krijgt dus niet met twee verschillende trajecten te maken. Wel dient de gemeente te monitoren in welke mate voortgang wordt gemaakt met het inburgeringstraject. Desgevraagd moet de aanvrager het volgen van een dergelijk traject aantonen aan de hand van documenten. Dat geldt ook voor het meten van de voortgang. Laat de aanvrager na de betreffende documenten te overleggen, dan heeft dit nog geen gevolgen voor het recht op algemene bijstand. Als de aanvrager niet voldoet aan de medewerkingsplicht van het tweede lid van artikel 17 van de Participatiewet, dan geldt het maatregelregime van artikel 18 van de Participatiewet.

Gevolg is wel, dat bij het niet verstrekken van een bewijs dat men een inburgeringstraject volgt of voortgang maakt, er een verplichting ontstaat om een toets af te leggen in het kader van de Wet taaleis. Alleen een behaald inburgeringsdiploma is voldoende om vrijgesteld te worden van de verplichting om de taaltoets af te nemen.

3. Zittend bestand

De verplichting om de Nederlandse taal adequaat te beheersen betreft niet alleen nieuwe bijstandsaanvragers, maar ook degenen die al algemene bijstand ontvangen (zittende bestand). Op grond van het overgangsrecht, geldt voor het zittend bestand echter dat de Wet taaleis pas ingaat op 1 juli 2016. Dit betekent dat het zittend zal moeten worden gescreend op taalvaardigheid.

De Wet taaleis geldt voor de belanghebbende jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd en waarvoor de arbeidsverplichting geldt. Dit betekent dat de verplichting om de Nederlandse taal te leren niet geldt als een belanghebbende volledig is ontheven van de arbeidsverplichting van artikel 9 van de Participatiewet. Wel dient hierbij te worden aangetekend, dat de verplichting om de Nederlandse taal te beheersen voor iedere bijstandsgerechtigde gaat gelden. Dit betekent dat groepen bijstandsgerechtigden vooraf dus niet uitgezonderd kunnen worden van de toepassing van de Wet taaleis en de daaraan verbonden verplichtingen. Wel kan worden aangegeven welke groepen eerst en welke groepen later worden gescreend. Zo kan bijvoorbeeld voorrang gegeven worden aan bijstandsgerechtigden waarvan al bekend is, dat de taalachterstand een barrière vormt voor de arbeidsinschakeling, mede gelet op de doelstelling van de Wet taaleis om de arbeidsinschakeling te bevorderen. Het startpunt voor het zittende bestand is niet de indiening van de aanvraag, maar een kennisgeving aan de belanghebbende dat onderzocht gaat worden, in welke mate de belanghebbende de Nederlandse taal beheerst. Met die kennisgeving wordt belanghebbende tevens uitgenodigd de documenten, genoemd in artikel 18b lid 2 van de Participatiewet, binnen een redelijke termijn te overleggen. Voldoet belanghebbende niet aan dat verzoek, dan wordt er een toets afgenomen om de taalvaardigheid van belanghebbende te onderzoeken.

De wetgever heeft echter aangegeven dat in het eerste half jaar van 2016 het zittend bestand niet kan worden verplicht om medewerking te verlenen aan het verzoek een toets af te nemen om de taalvaardigheid te onderzoeken. Dit betekent dat de screening wel gedurende het eerste half jaar van 2016 mag plaatsvinden, maar dat de taaltoetsen pas vanaf 1 juli 2016 worden afgenomen. Er is geen termijn bepaald waarbinnen de taaltoetsen moet worden afgenomen. Hierover kunnen beleidsregels worden opgesteld. De grootste groep die in aanmerking komt om de taaltoets te maken zijn de bijstandsgerechtigden met een andere nationaliteit. Omdat een groot deel van deze groep een grote

afstand heeft tot de arbeidsmarkt, omdat zij de Nederlandse taal niet voldoende beheersen, wordt voorgesteld om bij deze groep als eerste de taaltoets af te nemen. Daarnaast wordt voorgesteld om het volledige zittende bestand voor 1 januari 2017 te screenen. Na de screening moet de taaltoets zo spoedig mogelijk worden afgenomen. Uiterlijk op 1 juli 2017 dienen alle taaltoetsen te zijn afgenomen.

Beleidsvoorstel 7

Bij bijstandsgerechtigden met een andere nationaliteit die niet kunnen aantonen dat zij voldoende de Nederlandse taal beheersen, als eerste van het zittende bestand de taaltoets afnemen.

Beleidsvoorstel 8

Het volledige zittende bestand voor 1 januari 2017 te screenen. De taaltoetsen zo spoedig mogelijk na de screening af te laten nemen. Uiterlijk op 1 juli 2017 dienen alle taaltoetsen van het zittende bestand te zijn afgenomen.

3. De taaltoets

Er is aangekondigd dat er een landelijke taaltoets zal komen, die voldoet aan de gestelde eisen vermeldt in het Besluit taaltoets. Helaas is er op dit moment nog geen landelijke taaltoets ontwikkeld die gebruikt kan worden. Dit betekent dat de gemeenten zelf moeten gaan shoppen bij onderwijsinstellingen en bureaus die gekwalificeerde toetsen kunnen leveren. Op het moment dat er wel landelijk een taaltoets is ontwikkeld, kan dan worden besloten om deze taaltoets al dan niet af te nemen.

Beleidsvoorstel 9

Onderzoeken bij welke organisaties de taaltoetsen kunnen worden afgenomen.

Zoals al gezegd moet de taaltoets aan verschillende eisen voldoen. In het Besluit taaltoets zijn regels vastgelegd die betrekking hebben op:

- a. de in de toets op te nemen onderdelen en het taalniveau;
- b. de wijze van toetsing van de verschillende onderdelen
- c. de wijze van beoordeling van de toets;
- d. de kwalificatie van degene die de toets beoordeelt;
- e. de omstandigheden waaronder de toets wordt afgenomen.

Ad a. De in de toets op te nemen onderdelen en het taalniveau

In artikel 2 Besluit taaltoets Participatiewet is bepaald, dat de onderdelen van de toets gelijk zijn aan de onderdelen, opgenomen in Bijlage 1 bij artikel 2 van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen op referentieniveau 1F voor de Nederlandse taal. Niveau 1F is vergelijkbaar met niveau A2. De toets die wordt ingezet moet aansluiten bij de doelgroep. Dit betekent in de praktijk dat voor de doelgroep anderstaligen de toets taalniveau A2 meet voor alle vaardigheden (gesprekken, spreken, luisteren, lezen en schrijven) en voor de zeer kleine doelgroep moedertaalsprekers moet de toets taalniveau 1F (A2) meten voor alle vaardigheden.

Ad b. De wijze van toetsing van de verschillende onderdelen

De toets dient op grond van artikel 3 Besluit taaltoets Participatiewet, te bestaan uit een mondeling en schriftelijk deel. Bij de wijze van toetsing kan aangesloten worden, of gebruik worden gemaakt van bestaande toetsen voor zover deze betrekking hebben op referentieniveau 1F (A2). Het college bepaalt of de toets individueel of groepsgewijs plaatsvindt en bepaalt tevens de inzet van computers of andere hulpmiddelen bij onderdelen van de toets.

Ad c. De wijze van beoordeling van de toets

De uitkomst van de bij belanghebbende afgenomen toets wordt volgens artikel 4 Besluit taaltoets Participatiewet beoordeeld aan de hand van de beoordelingsschaal behorend bij het toetsinstrument dat is gekozen. Deze beoordelingsschaal leidt tot een objectieve en didactisch verantwoorde interpretatie van de uitkomsten van de toets.

Ad d. De kwalificatie van degene die de toets beoordeelt

Gelet op artikel 5 Besluit taaltoets Participatiewet wordt het resultaat van de bij de belanghebbende afgenomen toets beoordeeld door een of meer door het college aan te wijzen personen. Voor die persoon is ten behoeve van de beoordeling van de beheersing van de mondelinge vaardigheden van

de belanghebbende, een didactische kwalificatie vereist op het gebied van Nederlands taalonderwijs op tenminste Hoger beroepsonderwijsniveau dan wel een didactische kwalificatie op het gebied van Nederlands taalonderwijs verkregen van een onderwijsinstelling die is erkend door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Omdat de taaltoetsen worden ingekocht bij een erkende onderwijsinstelling zullen de gemaakte toetsen ook door medewerkers van deze onderwijsinstelling worden beoordeeld. Vandaar dat het niet nodig is om een ambtenaar hiervoor aan te wijzen.

Ad e. De omstandigheden waaronder de toets moet worden afgenomen

Het college dient op grond van artikel 6 Besluit taaltoets Participatiewet er zorg voor te dragen dat de toets wordt afgenomen in een afgesloten ruimte en onder zodanige omstandigheden dat rekening wordt gehouden met de individuele omstandigheden van de belanghebbende, waarbij de betrouwbaarheid en validiteit van de toets altijd in acht wordt genomen. Daarnaast stelt het college de belanghebbende, voor zover noodzakelijk, op diens verzoek in de gelegenheid de toets af te leggen op een wijze die is aangepast aan zijn mogelijkheden. Ten slotte treft het college voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van niet waarheidsgetrouwe uitkomsten van de toets dan wel fraude.

De taaltoetsen kunnen individueel worden afgenomen, maar dit kan ook in groepsverband. Het afnemen van een taaltoets in groepsverband is mogelijk goedkoper dan wanneer de taaltoetsen individueel worden afgenomen. Het verdient dan ook de voorkeur om dit in groepsverband te doen. In artikel 18b, lid 2 PW is geregeld dat binnen 8 weken, nadat belanghebbende de aanvraag voor bijstand heeft ingediend, de taaltoets moet worden afgenomen. Omdat het maar de vraag is of er binnen de Liemers voldoende nieuwe aanvragers om bijstand zijn die de taaltoets moeten maken, is het zinvol om te onderzoeken of de afname van de taaltoets niet regionaal kunnen worden afgenomen. Voorwaarden zijn wel dat belanghebbenden snel na aanmelding kunnen deelnemen aan de taaltoets en dat de taaltoets wordt afgenomen op een locatie die goed met het openbaar vervoer is te bereiken. De kosten van openbaar vervoer komen uiteraard voor vergoeding in aanmerking.

Op 12 januari 2016 heeft er ambtelijk overleg plaatsgevonden met medewerkers van de gemeente Arnhem, Overbetuwe, Lingewaard, Renkum, Rheden en de Liemerse gemeenten. Afsproken is om met de regio samen op te trekken voor wat betreft de inkoop van de taaltoetsen. Des te meer personen gelijktijdig de taaltoets maken, des te lager de prijs per persoon wordt. E.e.a. moet nog nader worden uitgewerkt. De kosten van de taaltoetsen kunnen niet vanuit de volwasseneducatie worden bekostigd. Deze kosten dienen dus te worden betaald vanuit het Participatiebudget. Dit zijn extra kosten die niet betaald kunnen worden uit het door de gemeenten naar de RSD overgehevelde Participatiebudget. Vandaar dat wordt voorgesteld om een extra bedrag van het Participatiebudget naar de RSD over te hevelen.

Beleidsvoorstel 10

Nader onderzoeken of de taaltoetsen regionaal kunnen worden ingekocht.

Beleidsvoorstel 11

De taaltoetsen betalen uit het Participatiebudget. Een extra bedrag van het Participatiebudget overhevelen naar de RSD om deze kosten te kunnen betalen.

4. Taalcurssussen en leertraject

Wanneer uit de afgenomen taaltoets blijkt dat belanghebbende onvoldoende de Nederlandse taal beheerst, dient belanghebbende zich in te spannen om de Nederlandse taal te leren. Dit kan op veel verschillende manieren. Er zijn veel organisaties zoals ROC's, bibliotheken en taalinstututen die taaltrajecten aanbieden. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden om via de digitale snelweg de taal te leren. Ook kan gebruik worden gemaakt van een taalmaatje.

Afhankelijk van de uitslag van de taaltoets kan worden beoordeeld op welke wijze belanghebbende het beste kan gaan leren (maatwerk), zodat hij/zij bij de volgende taaltoets wel slaagt. Dit is onder andere afhankelijk of belanghebbende op alle onderdelen (spreek-, luister-, gespreks-, schrijf en leesvaardigheid) of slechts enkele onderdelen moeten worden bijgeschaafd. Ook dient rekening te worden gehouden met het opleidingsniveau van belanghebbende. Wanneer belanghebbende laaggeschoold is, zal hij/zij de taal niet zo gemakkelijk leren dan hooggeschoolden. De wijze waarop belanghebbende de taal gaat leren en welke inspanningen van hem/haar worden verwacht wordt vastgelegd in een plan van aanpak.

Beleidsvoorstel 12

In een plan van aanpak vastleggen op welke wijze de beheersing van de Nederlandse taal wordt geleerd en welke inspanningen van belanghebbende worden verwacht.

Het behoort tot de beleidsvrijheid van de gemeenten om taaltrajecten aan te bieden en/of deze te bekostigen. Om belanghebbende te verplichten om een taal cursus te gaan volgen en ook de rekening van de taal cursus bij belanghebbende neer te leggen, gaat ver. De bijstandsuitkering is al geen vepot. Wanneer vanuit de uitkeringsnorm de taal cursus moet worden betaald, blijven er minder middelen over om in de kosten van levensonderhoud te voorzien. En dit is niet verantwoord. Het leren van de taal kan gezien worden als een re-integratievoorziening. Vanuit de gelden voor volwasseneducatie en re-integratiegelden kunnen de taal cursussen worden bekostigd.

Beleidsvoorstel 13

De taal cursussen bekostigen vanuit de gelden voor volwasseneducatie.

5. Financiën

Het maken van taaltoetsen is natuurlijk niet gratis. Daarnaast zullen de personen die gezakt zijn voor de taaltoets, de taal moeten gaan leren. Met dit laatste is veel meer geld gemoeid.

5.1 kosten afnemen taaltoetsen

Van ROC RijnIJssel is een prijsopgave ontvangen voor het afnemen van de taaltoetsen. Zij brengen voor het afnemen van de toetsen lezen en luisteren en vervolgens de toets schrijven een totaalbedrag van € 112,50 per persoon in rekening. Over dit bedrag is geen BTW verschuldigd.

Naar verwachting zal van het zittende bestand 118 personen de taaltoets moeten maken. Op basis van de instroomcijfers 2015 verwachten wij dat in 2016 ongeveer 46 personen instromen die de taaltoets moeten maken. De prognose is dat ongeveer 50% van de deelnemers zakt voor de taaltoets. De andere helft zal een doortoets maken op gesprekken voeren. De kosten voor deze toets bedraagt € 131,50 per persoon. Over dit bedrag is geen BTW verschuldigd.

5.2 Kosten leren Nederlandse taal

De bijstandsgerechtigden die gezakt zijn voor de taaltoets, zullen zich moeten gaan inspannen om de Nederlandse taal te leren. Het volgen van taal cursussen is erg prijzig. Naar verwachting zal 50% van de belanghebbenden die de taaltoets maken zakken. Een gemiddeld leertraject kost ongeveer € 3.000,-.

In onderstaande tabel zijn de verwachte aantallen en uitgaven op Liemers niveau gespecificeerd;

	aantallen	prijs	totaal
2016			
nieuwe instroom	45	€ 112,50	€ 5.062,50
zittende bestand	79	€ 100,00	€ 7.900,00
doortoetsen	62	€ 131,50	€ 8.153,00
herexamen 50%	62	€ 112,50	€ 6.975,00
totaal 2016			€ 28.090,50
2017			
nieuwe instroom	45	€ 112,50	€ 5.062,50
zittende bestand	39	€ 100,00	€ 3.900,00
doortoetsen	42	€ 131,50	€ 5.523,00
herexamen 50%	42	€ 112,50	€ 4.725,00
			€ 19.210,50
2016			
nederlandse taal leren	31	€ 3.000,00	€ 93.000,00
2017			
nederlandse taal leren	42	€ 3.000,00	€ 126.000,00
geschatte totale kosten 2016			€ 121.090,50
geschatte totale kosten 2017			€ 145.210,50

De extra kosten voor het leren van de Nederlandse taal kunnen worden gedekt vanuit de gelden voor de volwasseneducatie. De kosten voor het maken van de taaltoetsen kunnen worden betaald uit het de Participatiebudget. Uitsplitst per gemeente gaat het voor 2016 om de volgende bedragen:

		<u>Extra Participatiebudget</u>	<u>Gelden Volwasseneducatie</u>
• Duiven	28,28% =	€ 7.944,-	€ 26.300,-
• Rijnwaarden	12,68% =	€ 3.562,-	€ 11.792,-
• Westervoort	21,31% =	€ 5.986,-	€ 19.819,-
• Zevenaar	37,73% =	€ 10.598,-	€ 35.089,-

Beleidsvoorstel 14

Een totaalbedrag van € 28.090,50 vanuit het Participatiebudget en € 93.000,- vanuit de gelden volwasseneducatie voor 2016 reserveren t.b.v. de Wet taaleis.

5.3 Vergoeding uitvoeringskosten

Vanuit het Rijk is er geld beschikbaar gesteld voor de uitvoeringskosten van de Wet taaleis. Voor de 4 Liemerse gemeenten is er voor het jaar 2016 een totaalbedrag van € 11.520,12 in de algemene middelen gestort. Dit geld is hard nodig, want er zullen de nodige acties moeten worden ondernomen om hieraan goede uitvoering te geven. Denk hierbij aan het opstellen van dit beleidsplan, het opstellen van uitvoeringsvoorschriften, het vervaardigen van standaard documenten voor de uitvoering, screenen van het zittende bestand, het vervaardigen van een plan van aanpak voor elke cliënt die de Nederlandse taal moet leren, het beoordelen of belanghebbende voldoende aan de inspanningsverplichting voldoet en het beoordelen of er al of niet moet worden gesanctioneerd wanneer belanghebbenden niet of onvoldoende willen meewerken aan het leren van de Nederlandse taal en de behandeling van bezwaar- en beroepsprocedures. Omdat de uitvoering van de Wet taaleis volledig bij de RSD de Liemers ligt, wordt voorgesteld om de van het Rijk ontvangen bedragen ter beschikking te stellen aan de RSD de Liemers.

Voor het jaar 2016 worden de volgende bedragen ten behoeve van de uitvoering van de werkzaamheden, die voortvloeien uit de Wet taaleis, naar de 4 Liemerse gemeenten overgemaakt:

- Duiven € 3.300,00
- Rijnwaarden € 1.503,00
- Westervoort € 2.484,14
- Zevenaar € 4.232,98

Inmiddels is bekend dat ook voor de komende jaren gelden ten behoeve van de uitvoering van de werkzaamheden, die voortvloeien uit de Wet taaleis, naar de gemeenten worden gestort. Voorgesteld wordt om ook deze toekomstige gelden ter beschikking te stellen aan de RSD de Liemers.

Beleidsvoorstel 15

De in de algemene uitkering gestorte bedragen voor de uitvoeringskosten van de Wet taaleis ter beschikking stellen aan de RSD de Liemers.